

V roce 1905 se tak v Rusku objevilo první vydání *Protokolů*. Po první světové válce se dostaly společně s ruskou emigrací do celého světa a zejména ve Velké Británii jim byla věnována veliká pozornost. Za jejich stoupence se počítal například Winston Churchill, v té době poslanec parlamentu. Ve stejné zemi došlo také brzy k odhalení *Protokolů* jako plagiátu Jolyho *Rozprav*, ale příběh tohoto útočného pamfletu tím zdaleka neskončil. Snažili se jej využít bělogvardějci, vyšel ve francouzském a německém překladu (jejich horlivými stoupenci byli Rosenberg, Goebbles i Hitler) a ve Spojených státech vycházel dokonce na pokračování v novinách Henryho For-da. V letech 1935 a 1937 zase probíhaly ve Švýcarsku soudy, u kterých byly *Protokoly* po žalobě Židovského výboru uznány za padělek a „směšný výmysl“. Ani to jim však vaz nezlomilo a dále vycházely a vycházejí v mnoha jazykových mutacích i po konci druhé světové války a po odhalení zvěrstev holocaustu. Italská, argentinská, egyptská, indická, americká nebo třeba japonská verze podvrhu se objevila i v 70. a 80. letech. Ještě v 60. letech se hodnocením jejich pravosti musel zabývat Senát Spojených států a v Rusku byly soudně uznány za padělek až v roce 1993.

Jestliže byly *Protokoly* již tolikrát historicko-badatelsky i soudně odhaleny, lze jen stěží pochopit jejich nesmrtelnost. O odpověď na tuto otázku se v úvodu *Spiknutí* snaží i Umberto Eco, který se asi nejvíce blíží pravdě o názoru jejich stoupců: „Protokoly by mohly být podvrh, ale píše se v nich přesně to, co si Židé myslí, a tudíž musí být považovány za pravé. [...] Jinými slovy Protokoly nevyvolávají antisemitismus, ale lidé jim věří, protože mají potřebu najít si Nepřítele.“ (s. vii) Z tohoto pohledu je ovšem těžké optimisticky hledět k budoucnosti s vírou v umlčení tohoto lživého pamfletu. Jeho stoupenci budou vždy tvrdohlaví a neoblomní. Ale lze se upínat k naději, že Eisnerovo dílo, které může díky svému zpracování proniknout mezi širší vrstvy zejména dospívajících a mládeže, alespoň částečně zabráni v nábore nových stoupců tohoto podvrhu, který se podílel na násilné smrti mnoha milionů lidí.

*Radek Oravec*

Břetislav Dančák, Jan Závěšický, eds., ***Energetická bezpečnost a zájmy České republiky***. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy University, 2007, 85 s.

Publikace se zabývá různými aspekty energetické bezpečnosti v globálním i evropském kontextu s důrazem na českou situaci. Břetislav Dančák se v úvodním příspěvku věnuje obecnějším otázkám a principům energetické bezpečnosti. Zdůrazňuje, že energie je základní podmínkou ekonomického růstu. Její zdroje jsou proto strategické a nepostradatelné. Mállokterý stát se však nachází v situaci, kdy vystačí se zásobami nacházejícími se na jeho vlastním území. Energii je tedy třeba dovážet. Mezi aktéry tak vzniká závislost. Trh, ve kterém se dnes pohybujeme, je tak neuvěřitelně provázaný a vyspělé státy využívají energii v tolika sektorech a v tak široké

škále, že v podstatě není možné uvažovat o možnosti zcela se vymanit ze závislosti na jednom globálním trhu s ropou. Libor Žídek se zabývá globálními energetickými vztahy. Kromě jiného upozorňuje na to, že v roce 1950 tvořila ropa asi čtvrtinu vší spotřeby energie a v roce 1973 to již byla polovina. Alexander Duleba ve svém příspěvku připomíná, že Rakousko jako první upozornilo na nutnost společné vnější energetické politiky EU. Jiří Schneider načrtl vizi reálných možností střední Evropy. Upozornil na to, že se málo zabýváme hlediskem koncového uživatele, který je nejvíce ohrožen zranitelností jednotlivých energetických sítí, což má násobný efekt na celé komunity. Dlouhodobě optimální je mít co největší diverzifikaci na obou stranách trhu, diverzifikaci zdrojů i možnosti volby spotřebitele.

Alexandr Vondra upozorňuje, že Francie a ČR jsou jediné země EU, které elektřinu vyrobenou na svém území masivně vyvázejí. Zdeněk Kříž ve svém příspěvku hovoří o jaderné renesanci. Hovoří o tom, že jaderná energie má obrovský potenciál, který doposud nebyl plně využíván. Závěr publikace představuje příspěvek Jiřího Mohylníka zaměřený na vizi energetické bezpečnosti střední Evropy. Publikace je doplněna tabulkami a grafy.

*Petr Pojman*

James Evans, *Great Britain and the Creation of Yugoslavia*. London: I. B. Tauris, 2008, 328 s.

Evansova kniha byla prvotně inspirována jeho vlastní diplomovou prací, rozšířenou do podoby doktorské práce a posléze vydanou v knižní podobě. Autor tak poprvé zpracoval studii o britských postojích k vytváření nového jihoslovanského státu v roce 1918, konkrétně postojích britských diplomatů, politiků a autorů odborných textů k otázce nejprve samotné možnosti formování jihoslovanského státu a posléze i k jeho faktickému vzniku.

V úvodu práce se Evans zabývá postojem britských zainteresovaných osob k otázkám rasy, národnosti, jazyka a náboženství, ve druhé části ukazuje reakce britských autorů k otázce možné jugoslávské národnosti v závislosti na konkrétních situacích (tedy kupříkladu postoje autorů jako byl E.T. Seton-Watson k otázce možnosti smísení Srbů a Chorvatů s přihlédnutím k jejich náboženské odlišnosti) a ve třetí části pak popisuje problém jihoslovanského státu v britské diplomacii let 1914–1921. V knize se objevují zajímavé postřehy například hrubého zanedbání jihoslovanské náboženské dělící linie v pracích předválečných britských autorů a naopak přeceňování jazyka jako hlavního faktoru, který určuje vymezení národa.

Kniha je vybavena společným rejstříkem pro jména, místa i pojmy. Podle závěrečné bibliografie autor čerpá jak z anglojazyčných, tak i ze střeoevropských a balkánských zdrojů.

*Jan Procházka*